

Et Västernorrland

Handlingskraft, livskraft och naturkraft

Grafisk produktion: Malin Rönnblom, Enheten för kommunikationsstöd, Region Västernorrland 2019.

INNEHÅLL

Ett Västernorrland 2030

Västernorrland år 2030 - En berättelse	4
Vår vision - Ett Västernorrland	5
Vad är en regional utvecklingsstrategi och vad används den till?	6
Så här har den regionala utvecklingsstrategin arbetats fram	7
RUS utgår från AGENDA 2030	8
Ett modigt regionalt ledarskap behövs för att realisera visionen	9
Funktionell samverkan har inga geografiska gränser	9
Smart regional samverkan – principer för regional utveckling	10
Hur konkretiserar vi den regionala utvecklingsstrategin?	11
Västernorrland- en del av världen	12
MÅLOMRÅDE 2030 har Västernorrland som plats stärkts i ett nationellt och globalt perspektiv.....	14
<i>Prioriteringar</i>	
MÅLOMRÅDE 2030 är Västernorrland den plats som människor väljer för att leva och besöka.....	16
<i>Prioriteringar</i>	
MÅLOMRÅDE 2030 är Västernorrland platsen där företag och organisationer väljer att växa.....	18
<i>Prioriteringar</i>	
Att mäta resultat och effekter.....	20
Bilaga 1 Västernorrland här och nu	

VÄSTERNORRLAND ÅR 2030

- En berättelse

Kraft - ett ord med många innebörder. Kraft handlar om riktning och förändring och om att det krävs en hel del för att vi ska uppnå det vi vill. Kraften kan vara att ta ett steg åt ett håll man aldrig vågat ta förut, kraften att säga ifrån när något är fel eller kraften för att övervinna en svårighet. Kraft kan vara en stormvind över landskapet eller forsande vatten som letar sin väg. Kraft kan också vara förmågan att bjuda in och dela med sig, att sprida kunskap och glädje.

I Västernorrland är detta ingen bristvara, vår region är en plats fylld av kraft. Längs vår kust, genom våra älvdalar och djupa skogar finns stora resurser, naturkraft som många andra regioner endast kan drömma om. Detta har genom århundraden gett oss förutsättningar att färdas i en riktning som möjliggjort liv, hälsa och utveckling. Men dessa förutsättningar hade på egen hand inte räckt särskilt långt om det inte vore för alla som i generationer levt och verkat här. Med gemensamma ansträngningar har gårdar byggts, städer växt fram, värdefulla kulturmiljöer skapats, industrier uppförts och ett samhälle skapats där vi lever och utvecklas tillsammans.

År 2030 är Västernorrland en region som vänt trenden. Mer än någonsin tidigare sker investeringar inom regionen, bland såväl privata företag som hos offentliga organisationer, som bland annat stärker vår plats som världsledande inom en rad områden. Viktigt för oss och något som också bidrar till både Sveriges och Europas utveckling. Vi kan konstatera att vi, genom att tidigt tagit vara på digitaliseringens möjligheter, kunnat attrahera inte bara kapital utan även människor att söka sig till regionen. Det gemensamma arbetet för hållbar omställning inom samhällets alla skikt och nivåer, har varit både gränsöverskridande och inkluderande, och en kraft som tagits tillvara. Det har skapat stolthet och gemenskap.

Vi har lyckats vända den demografiska utmaningen. Utflyttningen har avstannat, fler barn föds och många flyttar in eller tillbaka till länet. Att det blivit så enkelt för oss att nå omvärlden, och för omvärlden att nå oss, har gjort vår region tillgänglig på ett sätt som lyft våra möjligheter att växa. Påskyndade infrastruktursatsningar gav precis den effekt vi hoppats på. Fler invånare och besökare har bidragit starkt till regionens utveckling och varit med och format våra dynamiska städer och kreativa bygder. Tillsammans har vi gjort Västernorrland till den livskraftiga region vi är i dag. Vi är en del av ett sammankopplat Sverige, en nära del av världen.

När vi ser tillbaka på den utvecklingsresa som Västernorrland gjort senaste tio åren är just "tillsammans" något som sticker ut; att vi tidigt såg att summan av vår gemensamma kraft alltid är större än vår egen. Den handlingskraft och det modiga ledarskap som nu präglar vår region har gjort att Västernorrland har en tydlig plats inom de breda nationella och internationella samarbeten som vi deltar i och formar. Ledarskapet har bidragit till att modiga beslut fattats, ett mod som spritt sig till både näringsliv samt offentliga- och ideella organisationer.

Vår gemensamma ambition att skapa beredskap och flexibilitet för oförutsedda händelser har gjort oss mer förändringsbenägna. Vi ser trender och omvärldsförändringar och kan snabbt agera tillsammans när det behövs. Det har också gjort att vi tagit nödvändiga beslut för att naturkraften, vår miljö, våra kulturvärden och våra platsbundna resurser inte ska äventyras med hänsyn till framtida generationer. Vi är fortfarande ett län med fantastiska naturresurser, energi- och råvaror. Vi kan med stolthet se tillbaka på ett framgångsrikt utvecklingsarbete präglat av ansvarstagande och hållbarhet.

En viktig pusselbit i utvecklingsarbetet, från år 2020 till idag 2030, var vår regionala utvecklingsstrategi. Strategin arbetades fram i bred samverkan och blev ett verktyg för samarbete kring våra gemensamt prioriterade frågor. Den bidrog starkt till att vi tillsammans samlade kraft och kunde genomföra de insatser som vi identifierat var viktigast för regionen, och för att alla vi som bor här, ska kunna nå vår fulla potential och leva ett hälsosamt liv.

Vi som tagit fram och genomfört strategin är:

Region Västernorrland; Härnösand, Kramfors, Sollefteå, Sundsvall, Timrå, Ånge och Örnsköldsviks kommuner; Länsstyrelsen Västernorrland, Trafikverket, andra berörda myndigheter, Mittuniversitetet, andra högskolor och universitet, forskningsinstitut, innovationsfrämjande aktörer, näringsliv och civilsamhälle samt andra som arbetar strategiskt för hållbar utveckling och tillväxt i Västernorrlands län.

VÅR VISION

Ett Västernorrland

- handlingskraft, livskraft och naturkraft. Tillsammans för människors och företags växtkraft, i en hälsosam livsmiljö för framtida generationer.

Visionen utgår från ETT Västernorrland där vi agerar tillsammans för Västernorrlands bästa och tillsammans skapar den handlingskraft som är nödvändig för att tillvarata Västernorrlands alla möjligheter - i dag och i framtiden!

Som geografiskt område har Västernorrland en rad platsbundna och naturgivna förutsättningar, vår naturkraft. Visionen fram till 2030 förutsätter att vi agerar ansvarsfullt och hållbart. På så sätt säkras ett konkurrenskraftigt näringsliv utan att riskera hälsosamma livsmiljöer och värdefulla kultur- och naturmiljöer. Vi kommer mötas av samhällsutmaningar och målkonflikter och vet att de alternativ som lyfts fram och de beslut som fattas skapar förutsättningar för ett attraktivt Västernorrland, idag och i framtiden.

År 2030 blickar vi tillbaka på år av handlingskraft, där gemensamma satsningar minskat klimatpåverkan, ökat social inkludering, tillvaratagit den digitala transformationens möjligheter och skapat livskraft för länets invånare, företag och organisationer att leva, verka och trivas i Västernorrland. År 2030 är Västernorrland en växande region med attraktiva, livskraftiga städer och landsbygder.

Vad är en regional utvecklingsstrategi och vad används den till?

Den regionala utvecklingsstrategin pekar ut våra gemensamma långsiktiga målområden och prioriteringar, samt hur vi tillsammans ska arbeta för att uppnå visionen om ETT Västernorrland. Att ta fram och genomföra en regional utvecklingsstrategi (förkortas ofta RUS) är ett statligt uppdrag som styrs av lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630), samt förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete. I Västernorrland är det Region Västernorrland som är regionalt utvecklingsansvarig aktör med uppdrag att samordna framtagande, genomförande och uppföljning av den regionala utvecklingsstrategin. Region Västernorrland, länets kommuner, myndigheter, universitet, näringsliv och civilsamhälle har gemensamt tagit fram den regionala utvecklingsstrategin och ställt sig bakom prioriteringarna. Vi har också ett gemensamt ansvar för genomförandet.

Den regionala utvecklingsstrategin är en pusselbit i det som kallas för flernivåstyret, den röda tråd som binder samman stra-

teger på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Vår strategi är därmed en del i genomförandet av den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft, EU:s sammanhållningspolitik samt Agenda 2030. Samtidigt är den regionala utvecklingsstrategin också vår sammanhållande länk på regional nivå för kommunala strategier, planer och program.

Västernorrlands regionala utvecklingsstrategi är, tillsammans med andra kopplade obligatoriska planer och program, styrande för hur de regionala tillväxtmedlen (anslag 1:1) används och vägledande för framtagande och genomförande av program för EU:s fonder för sammanhållningspolitiken såsom Regionalfond, Socialfond, Interreg-program och Landsbygdsprogram. Genomförandet möjliggörs också genom andra finansieringsverktyg på nationell- och EU-nivå, samt olika typer av samfinansiering.

Faktaruta:

Syftet med vår regionala utvecklingsstrategi är att ange de långsiktiga prioriteringarna för hur vi skapar hållbar tillväxt och utveckling i Västernorrland. Det betyder att även om strategin ofta anges vara en tillväxtstrategi, så är inte begreppet tillväxt baserat på den traditionella definitionen, där enbart ekonomisk tillväxt står i fokus. Vi väljer att utgå från Tillväxtverkets definition för hållbar tillväxt:

Tillväxten är hållbar när vi kan tillfredsställa våra behov idag – ekonomiskt, miljömässigt och socialt – samtidigt som vi ger förutsättningar för kommande generationer att tillgodose sina behov.

Så här har den regionala utvecklingsstrategin arbetats fram

Västernorrlands regionala utvecklingsstrategi har tagits fram i en bred och inkluderande process med kommuner, organisationer, länsstyrelsen, andra myndigheter, Mittuniversitetet, innovationsfrämjande aktörer, näringsliv, regionala kulturverksamheter, samt civilsamhället. Därutöver har invånare runt om i Västernorrland svarat på en enkät om framtiden i länet, antingen genom en muntlig intervju eller via sociala medier. Inspel till visionen kunde också ges vid en framtidssdag som hölls öppen för allmänhetens deltagande. Utgångspunkten i arbetet har varit analyser om nuläget i Västernorrland, som bearbetats till bilagan: Västernorrland här och nu. I genomförandet har vi, alla organisationer och aktörer som arbetar med utvecklings- och tillväxtfrågor i Västernorrland, också ett gemensamt ansvar för att resultat ska uppnås.

Erfarenheter från regionalt utvecklingsarbete i andra regioner har tagits tillvara i vår regionala process genom deltagande i nationella nätverk. Löpande avstämningar har gjorts med andra regioner för att hitta kopplingar och synergier i det regionala utvecklingsarbetet. Förutsättningar och utmaningar stannar inte vid en länsgräns. Där likvärdiga prioriteringar och mål finns i respektive regional utvecklingsstrategi skapas också bättre förutsättningar för fortsatt samverkan.

För att uppnå samsyn, förankring och medskapande har de regionala aktörerna i varje steg av processen haft möjlighet att bidra med inspel och synpunkter. Det gemensamma resultatet i varje delprocess har förankrats med politiker och tjänstepersoner i Stora- och Regionala samverkansrådet. Samverkansråden har också ställt sig bakom den slutgiltiga strategin efter att regionens aktörer haft möjlighet att yttra sig under remisstiden.

RUS utgår från AGENDA 2030

Agenda 2030 och dess 17 globala mål för hållbar utveckling är en viktig utgångspunkt för Västernorrlands regionala utvecklingsstrategi och det regionala tillväxtarbetet. De globala målen är integrerade, odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. För att skapa hållbar regional utveckling i Västernorrlands län ska dessa tre perspektiv alltid beaktas i relation till de utpekade prioriteringarna.

I utvecklingen mot ett hållbart samhälle finns det förutsättningar och utmaningar som kräver gemensamma insatser. Ett verktyg i detta sammanhang är det gemensamma arbetet med att stärka länets förutsättningar för en hållbar regional utveckling och tillväxt.

Genom en integrerad tillämpning av de tre hållbarhetsdimensionerna i det regionala arbetet oavsett projekt, aktivitet eller verksamhet ska vi hela tiden bidra till en förflyttning och omställning, som bidrar till utveckling av ett hållbart Västernorrland med hänsyn till kommande generationer.

Det kan vi bidra med genom att bygga hållbara och attraktiva livsmiljöer, bevara våra rika natur- och kulturvärden, uppmuntra forskning och innovation för grön omställning, ett mer klimatvänligt rese- och konsumtionsmönster, en större kretsloppsbetonad ekonomi samt effektivisera energianvändningen samtidigt som konkurrenskraften bibehålls.

Ett modigt regionalt ledarskap behövs för att realisera visionen

Vår regionala utvecklingsstrategi utgår från möjligheter och utmaningar inom en rad områden¹. Klimat och miljö, teknikutveckling, säker digital transformation och allt snabbare samhällsförändring ökar, tillsammans med demografiska faktorer, kraven på våra samhällstjänster och välfärdsuppdrag på kommunal och regional nivå. Samtidigt ska insatser för regional utveckling genomföras med gemensamma, begränsande resurser. Vad krävs för att vi ska nå resultat?

En avgörande faktor är ett modigt regionalt ledarskap, en handlingskraft som möjliggörs genom utvecklad strategisk samverkan mellan en rad aktörer. Region Västernorrland har det formella ansvaret som regionalt utvecklingsansvarig aktör, men det regionala ledarskapet består inte enbart av en utpekad aktör. Andra aktörer i länet, offentliga, privata eller från civilsamhället, kan och ska leda utvecklingsarbetet beroende på område och tillfälle. Att utöva ett modigt regionalt ledarskap handlar om att våga prioritera och välja för att nå långsiktigt hållbara resultat, särskilt när egna och gemensamma resurser är begränsade.

Det krävs kunskap, samsyn och en uttalad avsikt om strategisk samverkan för att göra rätt prioriteringar för framtiden. Vi har insikt om att förändringsarbete tar tid, samtidigt som förändringstakten i världen går allt snabbare. Det är därför avgörande för länets utveckling att vi vågar prioritera, även om de synliga resultaten från förändringsarbetet inte alltid syns direkt. För att vara konkurrenskraftiga måste vi arbeta smidigt och lättroligt i att möta förändringar och omställningar.

Funktionell samverkan har inga geografiska gränser

För genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin är funktionell samverkan central. Det betyder att vi i Västernorrland använder oss av de samverkanskonstellationer som är de mest funktionella för att nå målen i det regionala tillväxtarbetet. Även om den regionala utvecklingsstrategin gäller för det geografiska området Västernorrlands län ska länsgränsen aldrig bli ett hinder för att genomföra rätt satsningar med de bäst lämpade samverkansaktörerna, oavsett geografi. Vi behöver bli starkare och det blir vi i samverkan med andra.

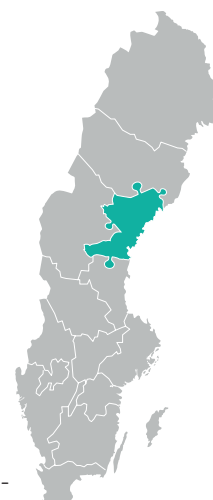
Vi behöver förbereda oss väl för att hantera det oväntade oavsett typ av händelse eller förändringsområde.

Vi höjer vår ambitionsnivå

Det är vårt gemensamma ansvar att stärka vår plats i världen och göra Västernorrland till en attraktiv plats att bo, leva, studera och arbeta i eller besöka och inte minst driva och utveckla verksamhet i hela länet. Med utgångspunkt från ett modigt regionalt ledarskap ska vi effektivt ansvara för påverkansarbetet regionalt, nationellt och internationellt. Vi ska hitta finansieringslösningar och påskynda processer som är avgörande för vårt län. Gemensamt behöver vi synliggöra och diskutera samhällsutmaningar och de målkonflikter som kan uppstå i de inbyggda intressekonflikter som följer av ett strategiskt och operativt hållbarhetsarbete i alla dimensioner. Ett modigt regionalt ledarskap tar ställning och kommunicerar de beslut som fattas för Västernorrlands framtid och för framtida generationer.

Det finns områden där vi upplevs som ett splittrat län och sakområden där vi inte alltid stått enade för att bygga förutsättningar för Västernorrland. Samtidigt finns här en lång tradition av samverkan, men nu krävs en ambitionshöjning. Genom att gemensamt stärka det modiga regionala ledarskapet har vi möjligheten att driva ett offensivt utvecklings- och förändringsarbete, samtidigt som vi skapar beredskap för oförutsedda situationer och händelser.

¹ Se bilaga 1

Samverkan med aktörer inom och utanför Västernorrland är viktig för att kunna påverka nationell och EU-nivå. Samarbetet mellan de fyra norrlandslänen är särskilt viktigt i det sammanhanget, precis som samarbetet med andra regioner med liknande förutsättningar som våra. Utvecklade internationella samarbeten skapar också möjligheter för Västernorrland att skapa konkurrenskraft och nå en långsiktigt hållbar utveckling.

Smart regional samverkan – principer för regional utveckling

Västernorrlands aktörer har under arbetet med att ta fram RUS identifierat ett antal grundläggande principer som är gemensamma för alla målområden. Principerna ska beaktas i de beslut och initiativ som tas inom ramen för den regionala utvecklingsstrategin. Utifrån regionala utmaningar och förutsättningar utgör principerna en förutsättning för strategisk samverkan, till stöd för det regionala ledarskapet. Hur principerna beaktas kommer kontinuerligt att följas upp och utvärderas på en övergripande nivå.

- **Flernivåstyre:** Flernivåstyre betyder att berörda aktörer på olika nivåer (lokal, mellankommunal, regional, nationell, EU-nivå och globalt) arbetar och aktivt styr mot gemensamma mål på olika nivåer. Flernivåstyre bidrar på så sätt till ett mer samordnat och effektivt tillväxtarbete på alla nivåer.
- **Digitalisering och säker digital transformation:** Genom digitalisering kan vi påverka alla delar av vårt regionala utvecklingsarbete; saker, system och samhälle, inklusive beteende och tillit. Ibland är digitalisering ett måste för överlevnad och effektivitet, men utgör samtidigt en konkret möjlighet för utveckling. Vår utgångspunkt är att tillvarata digitaliseringens möjligheter inom alla områden och säkerställa digital inkludering och tillgänglighet. Digitalisering och säker digital transformation ska prioriteras när det ger ett mervärde.
- **Ta vara på potentialen i både stad och land:** Västernorrland består både av täta och glesa miljöer. Vi tror att hållbara, dynamiska, växande städer och landsbygder kompletterar varandra. I det regionala utvecklingsarbetet arbetar vi för att tillvarata och förädla tillväxtpotentialen för en långsiktigt livskraftig och hållbar utveckling i hela länet.
- **Jämställdhet:** är en förutsättning för en hållbar regional utveckling. Genom att integrera jämställdhet med intersektionellt perspektiv i det regionala utvecklingsarbetet kommer kompetens, innovationsförmåga och företagsamhet från länets hela befolkning att tillvaratas. Arbetet ska i alla delar drivas av en normändrande ansats som utmanar stereotypa tankesätt och handlande kring kön, som tillsammans med faktorer såsom ålder, etnicitet och funktionalitet samverkar.
- **Låt aktörer gå före, alla behöver inte vara med på allt.** Regional utveckling bygger på att vi samverkar och gör saker tillsammans. Samtidigt tillåter vi att aktörer som ligger i framkant inom sitt område går före, då det gynnar den gemensamma utvecklingen. Vilka aktörer som går före är oberoende av geografi och varierar beroende på område.
- **Testa nytt och kontinuerligt lärande.** För att nå resultat krävs det att vi vågar satsa på nya metoder och tillvägagångssätt, samtidigt som vi lär av tidigare erfarenheter som för oss framåt. Genom ett ramverk för uppföljning, utvärdering och lärande synliggörs resultat och effekter och vi skapar erfarenheter.

Hur konkretiserar vi den regionala utvecklingsstrategin?

Den regionala utvecklingsstrategin är ett gemensamt och övergripande strategidokument med en vision, övergripande målområden och ett antal prioriteringar som ska följas upp och utvärderas. En genomförandetid på tio år gör att vi behöver verktyg för att kunna säkerställa och synliggöra att våra satsningar bidrar till måluppfyllelse och resultat. Vi kan behöva sätta delmål och utifrån resultat föra en diskussion om vad vi bör prioritera på kort och medellång sikt.

För att kunna göra detta kommer vår regionala utvecklingsstrategi konkretiseras genom:

1. Ett ramverk för uppföljning, utvärdering och lärande. Ramverket anger exempel på indikatorer för alla prioriteringar och principer. För att på ett genomgripande sätt integrera Agenda 2030 kopplas relevanta indikatorer som representerar de tre hållbarhetsdimensionerna (ekonomisk-, miljömässig- och social-) till alla prioriteringar. Kvalitativ uppföljning kommer till viss del att användas. Ramverket förtydligar när och hur uppföljning sker och ger möjlighet att följa upp alla mål med effekt- och processlogik. Region Västernorrland ansvarar för uppföljning och utvärdering.
2. En strategisk arbetsplan som bryter ner målformuleringar på medellång sikt, förslagsvis fyra år, samt en process för årlig översyn. Syftet med arbetsplanen är att synliggöra de prioriteringar och mål som inte följs upp i någon av de obligatoriska kopplade planer och strategier som tas fram i Västernorrland. Arbetsplanen tas fram i samverkansstrukturen och fastställs av Regionala samverkansrådet.

Både ramverket och den strategiska arbetsplanen ska utgå från en gemensam och tydlig effektlogik, det vill säga ett sätt att systematiskt formulera sambanden mellan vision, målområden, prioriteringar, aktiviteter och insatser.

Ramverket och arbetsplanen blir verktyg för det löpande regionala tillväxtarbetet och för dialog i syfte att arbeta resultatintriktat och säkerställa att våra gemensamma insatser blir så effektiva som möjligt. Dessa verktyg ger oss också möjlighet att löpande följa upp de valda principerna, Agenda 2030-målen och de tre hållbarhetsdimensionerna.

Koppling till andra planer och strategier

Det finns ett antal obligatoriska planer, strategier och handlingsprogram på regional nivå som har tydliga kopplingar till regional utveckling. Dessa arbetas fram på uppdrag av regeringen, uppdrag som endera riktas till Region Västernorrland eller Länsstyrelsen Västernorrland. Vissa av målområdena och prioriteringarna i vår regionala utvecklingsstrategi förtydligas och konkretiseras i dessa planer, strategier och handlingsprogram. Det innebär att helheten i det regionala tillväxtarbetet i Västernorrland utgörs av dessa dokument tillsammans. Den regionala utvecklingsstrategin är också utgångspunkten för de regionala program och handlingsplaner som finns för genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik.

Exempel på obligatoriska planer och strategier

- Energi- och klimatstrategi för Västernorrland
- Regional biblioteksplan
- Regional digital agenda
- Regional kulturplan
- Regionala livsmedelsstrategin
- Regionala skogsprogrammet (beräknas klart 2020)
- Regionalt serviceprogram
- Regionalt trafikförsörjningsprogram
- Regional transportplan
- Regionplan Region Västernorrland
- Smart specialiseringsstrategi (beräknas klar 2020)

Västernorrland - en del av världen

Det som sker i vår omvärld påverkar oss och vi påverkar omvärlden. Det påverkar vilka prioriteringar som på bästa sätt bidrar till att nå den gemensamma visionen och de identifierade målområdena. Med rätt strategiska vägval som tar hänsyn till effekterna av globala, nationella och regionala trender och skeenden är förutsättningarna för att nå resultat större. Vi måste därför förhålla oss till de allt snabbare förändringarna i vår omvärld för att forma en önskad framtid och nå vår vision. Då kan vi också göra önskvärda avtryck i vår omvärld.

Megatrender

Globala megatrender är krafter som omformar världens företag och institutioner, samhällen, dess kulturer och ekonomier. Megatrenderna påverkar oss olika beroende på vart vi befinner oss och vilka våra uppdrag är. Att identifiera och förstå globala megatrender kan hjälpa både oss att fatta beslut gällande prioriteringar, insatser och investeringar som hjälper oss att forma framtiden.

I processen för att ta fram RUS har vi valt att fokusera på några av de globala megatrender som syns tydligt 2019:

- Klimatförändringar
- Demografi- åldrande befolkning
- Urbanisering
- Globalisering
- Digitalisering- teknikutveckling
- Ökad fokus på hållbarhet

Vi lever i en komplex verklighet och behöver nya verktyg i planeringsarbetet som hjälper oss att förhålla oss till det oplanerade och oförutsedda, med kort och lång tidshorison. Genom att bevaka omvärlden och identifiera trender kan vi skapa förutsättningar för ett regionalt utvecklingsarbete med större flexibilitet och framför allt med bättre beredskap att hantera det oförutsedda och därmed påverka utvecklingen i vår önskade riktning.

Megatrenderna har, tillsammans med de identifierade utmaningarna och förutsättningarna för Västernorrland², gett gemensam kunskap inför val av målområden och prioriteringar.

² Se bilaga 1

Västernorrlands regionala utvecklingsstrategi utgår från följande målområden

ÅR 2030 HAR
Västernorrland som plats stärkts i ett nationellt och globalt perspektiv

ÅR 2030 ÄR
Västernorrland den plats som människor väljer för att leva och besöka

ÅR 2030 ÄR
Västernorrland platsen där företag och organisationer väljer att växa

Varje målområde innehåller:

- en framåsyftande beskrivning vilka insatser vi tror är genomförda till 2030;
- utpekade prioriteringar inom respektive målområde, samt;
- en beskrivande text om insatser som bidrar till måluppfyllelse.

Som utgångspunkt för valda målområden och prioriteringar ligger övergripande utmaningar inom framför allt kompetensförsörjning samt resande och transporter.

ÅR 2030 HAR VÄSTERNORRLAND som plats stärkts i ett nationellt och globalt perspektiv

År 2030 arbetar vi på enad front för att påverka nationell- och EU-nivå inom en rad olika politikområden för att skapa rätt förutsättningar för utveckling och tillväxt i Västernorrland. Genom det arbetet ökar möjligheterna att tillvarata länets potential och har säkerställt att nationell- och EU-politik är flexibel nog för att kunna anpassas till regioner som Västernorrland. Påverkansarbetet är samordnat över länsgränserna och sker också tillsammans med andra relevanta aktörer, nationellt och internationellt.

År 2030 är vi alla representanter för Västernorrland. I Västernorrland formerar vi oss för att ha en helhetsbild av vilka investeringar och vilka kompetenser som skulle tillföra mest mervärde för länet. Utåt arbetar vi strategiskt som en enhet för att skapa och attrahera den kompetens som behövs, oavsett om det är spetskompetens för styrkeområden eller värdefull kärnkompetens i moderna offentliga förvaltningar. Vi hjälps åt för att se till att etablera investeringar till länet, oavsett var de etableras.

Region Västernorrland har, i nära samverkan med kommuner och organisationer, axlat det regionala ledarskapet och tagit ansvar för att prioritera och leda arbetet - och därför också lyckats med ett genomgripande utvecklingsarbete i hela länet. Vi har varit proaktiva och sett effekter av att låta aktörer gå före i utvecklingsarbetet. Västernorrland är en förebild för andra för att vi valt att låta hållbarhetsdimensionerna vara en naturlig del i våra prioriteringar och för att intressekonflikter som uppstått hanterats tydligt och kommunikativt.

Universitet och forskningsinstitut tillsammans med ett innovativt näringsliv har bidragit till att länets attraktivitet ökat genom högkvalitativ utbildning och forskning, som lockat fler företag och invånare till regionen och bidragit till att fler bor kvar. Vi har formerat oss, prioriterat och satsat på forskningsområden som medfört erkännande på såväl nationell nivå som inom EU och internationellt.

Ett konkurrenskraftigt, innovativt och kreativt näringsliv och kulturliv som speglar mångfald och jämlikhet stärker Västernorrland i ett nationellt och globalt perspektiv.

Våra prioriteringar inom området är:

- Samordnat påverkansarbete gentemot nationell och internationell nivå
 - Kraftsamling för att skapa, attrahera och behålla kompetens och investeringar till länet
 - Universitet, högskolor och forskningsinstitut är motorer för innovation och utveckling
 - Ett modigt regionalt ledarskap som tar ansvar för framtiden!
-

Insatser som bidrar till måluppfyllelse:

Hur vi tar oss an det gemensamma regionala ledarskapet är avgörande för att resurseffektivt genomföra satsningar och samtidigt hantera målkonflikter.

Ett gemensamt funktionellt och gränsöverskridande påverkansarbete är en förutsättning för att säkerställa att framtida politik på nationell- och EU-nivå beaktar utmaningar och tillvaratar möjligheter i vår glesa region. Utifrån ett strategiskt påverkansarbete som tydligt visar våra styrkor skapas framgångsrik och målgruppsanpassad kommunikation som stärker länets attraktionskraft i ett globalt perspektiv.

Ett stärkt kommunikationsarbete mellan regionala aktörer och organisationer bidrar till en tydligare dialog med medborgare och aktörer i omvärlden.

Utifrån strategisk samverkan mellan högre utbildning, FoU-aktörer, forskningsmiljöer och regionalt näringsliv skapar vi i Västernorrland fler kompetensnoder med nationellt och internationellt erkännande. Vi ser särskilt de geografiskt närvarande universiteten som viktiga samarbetspartners och viktiga aktörer för regionens utveckling, inklusive framtida kompetensförsörjning.

2030 ÄR VÄSTERNORRLAND

den plats som människor väljer för att leva och besöka

År 2030 har våra städer och landsbygder utvecklats och är välmående. Social sammanhållning samt god och jämlik hälsa är förutsättningar för hållbar samhällsutveckling. Utvecklingen av klimatsmarta samhällen, där vi värnar och tillgängliggör våra kultur- och naturmiljöer, bidrar till attraktiva boendemiljöer och fler besökare. Vi välkomnar människor till Västernorrland och genom vår ökade attraktivitet flyttar fler människor till vår region och fler väljer att bo kvar. Ett rikt förenings- och kulturliv är viktigt för demokrati och folkhälsa och bidrar samtidigt till länets attraktionskraft som besöksmål.

2030 underlättas vårt sätt att resa till och från arbete, utbildning, fritid, samt samhälls- och välfärdsservice av ett funktionellt och sammanhållet system för resande med kollektivtrafik. Vi byter enkelt mellan trafikslag och känner tillit till att systemet fungerar. Ny teknik hjälper oss till nya resesätt och klimatsmart resande, även på orter som inte

trafikeras av traditionell kollektivtrafik. Invånare och besökare ser hållbart resande med delade resurser som en självklarhet och vår klimatpåverkan minskar.

Gemensamma satsningar och nya arbetsätt säkerställer att alla har en bra möjlighet att klara grund- och gymnasieskolan. Fler anpassade och nya former för lärande och kortare väg till arbete bidrar till kompetensförsörjning i hela länet. Flexibla utbildningsformer skapar förutsättningar för livslångt lärande i en omvärld med snabb förändringstakt.

År 2030 har vi i Västernorrland ökad närhet till varandra och till världen. Vi har en ändrad attityd till behovet av resande och förflyttning, där användandet av distansarbete och distansmöten är en normalitet. Genom fysiska mötesplatser, digital uppkoppling och resmöjligheter oavsett trafikslag ökar förutsättningarna för att vi klimatsmart når omvärlden och fler väljer att besöka Västernorrland.

Våra prioriteringar inom området är:

- Växande region med attraktiva, livskraftiga städer och landsbygder
 - Alla ska ha grundläggande behörighet från grundskola och gymnasium
 - Fler flexibla former för lärande genom nya metoder och arbetssätt
 - Ett funktionellt och sammanhållet system för hållbart resande
 - Ökad upplevd närhet till omvärlden, oavsett om den är fysisk eller digital
-

Insatser som bidrar till måluppfyllelse:

Med satsningar på flexibla lärandeformer ligger också ambitionen att bättre förutse förändringar och nya krav på kompetens som skapar flexibla övergångar mellan olika utbildningsformer samt mellan utbildning och arbete. Det ger en ökad tillgång till en bredare och mer rörlig arbetsmarknad.

För att fler ska klara skolan och tillvarata sin potential genom livslångt lärande är en grundförutsättning att vi i Västernorrland möjliggör en jämlik och jämställd hälsa. En god folkhälsa handlar både om att hälsan bör vara så bra som möjligt och att den är jämnt fördelad i befolkningen. En friskare befolkning bidrar till ett hållbart län och är en viktig grund för människors självständighet, utbildning och arbetsliv. I Västernorrland skapar vi förutsättningar för våra unga att göra medvetna val och att vara delaktiga i att länet fortsätter att utvecklas hållbart.

Attraktiva livsmiljöer i både landsbygder och städer förutsätter tillgänglighet till kommersiell- och offentlig service, ett rikt kulturliv och möjligheter till ett aktivt friluftsliv. Den

sammantagna tillgängligheten innefattar både digital och fysisk tillgänglighet. Dessa kan både komplettera och ersätta varandra, med avsikten att inte lämna orter utanför. Tillgång till en snabb, robust och säker digital infrastruktur är en grundförutsättning för att bo, verka och vistas i hela länet. Där det är svårt att ersätta bilresor med traditionell kollektivtrafik bör satsningar genomföras så att det blir möjligt att köra fossilfritt i hela länet. Alla ska ges en möjlighet att minska klimatpåverkan vid resande.

Platsers attraktivitet som boendeort påverkas dessutom av en rad andra faktorer. Däribland utformningen av den fysiska miljön, upplevd trygghet, tillgång till samhälls- och välfärdsservice, vilka utbildnings-, arbets- och karriärmöjligheter som finns, närhet till kollektivtrafik samt utbud av såväl kultur- som naturupplevelser. Möjligheten till delaktighet i det lokala samhället bidrar också till platsens attraktivitet. Förstärkta satsningar riktade till invånarna skapar också attraktiva erbjudanden för besökare.

2030 ÄR VÄSTERNORRLAND

platsen där företag och organisationer väljer att växa

2030 erbjuder Västernorrland ett innovativt klimat och en mycket attraktiv miljö för hållbara företag och organisationer som genererar tillväxt och sysselsättning. Vi har kunskapsdrivna miljöer som bejakar de styrkeområden som identifierats i vår smarta specialiseringsstrategi och på så sätt möjliggör innovativa arbetsprocesser som skapar innovationer och konkurrenskraft, inte minst i våra små och medelstora företag. Insatser för entreprenörskap och en tydlig stödstruktur bidrar till en utveckling där en mångfald av företag och företag på lika villkor har möjlighet att bidra till en hållbar tillväxt. Samtidigt som vi tar tydliga steg mot ekologisk och social hållbarhet.

Vi har en stärkt hållbar transportinfrastruktur för alla fyra trafikslag (väg, järnväg, sjöfart och flyg). Stora steg har tagits för att bygga nödvändig järnväg, vilket skapar goda möjligheter för både större arbetsmarknadsregioner och effektiva och klimatsmarta transporter av gods som ger våra företag möjligheter att växa och exportera. I Västernorrland ligger vi i framkant i arbetet för ett fossilfritt flyg.

År 2030 har vi haft ett antal år med allt snabbare struktur- omvandling med en delvis förändrad arbetsmarknad där

nya yrken uppstått. Vårt gemensamma arbete har säkerställt att företag och organisationer kan tillgodose sina kompetensbehov. År 2030 har vi ett utbildningsutbud som i stor utsträckning möter arbetsmarknadens reella behov av både bredd- och spetskompetens inom akademiska- och yrkesinriktade utbildningar. Vårt näringsliv och våra organisationer deltar aktivt i arbetet med att utbilda och informera om arbetslivets nuvarande och framtida möjligheter. Outnyttjad kompetens välkomnas och tas till vara. I Västernorrland gör vi plats för alla.

Vårt arbete med smart specialisering är en integrerad del av tillväxtarbetet och bidrar till ökade förädlingsvärden fler kunskapsintensiva och högteknologiska företag samt diversifiering av befintliga och nya styrkeområden.

2030 skapas fler innovativa lösningar i Västernorrland. De ger förutsättningar till utveckling och transformation såväl inom offentliga verksamheter som inom det privata näringslivet. Innovationer, företagsamhet och ett dynamiskt näringsliv främjar befintliga och nya företag, ger mervärde till våra invånare och bidrar till länets utveckling.

Våra prioriteringar inom området är:

- Finansieringsbeslut tagna för genomförande av nya Ostkustbanan, Mittbanan och Ådalsbanan
- Ett sammanbundet logistiksystem som ger kraftigt minskad klimatpåverkan från länets transportsektor
- Ett regionalt matchat utbildningsutbud
- Skola och arbetsliv samverkar kring arbetsmarknadens möjligheter för ökad matchningsgrad
- Utvecklade styrkeområden genom smart specialisering
- Fler nya och växande hållbara företag och fler företagsamma invånare
- Utvecklat och sammanhållet finansierings-, företags- och innovationsstödsystem

Insatser som bidrar till måluppfyllelse:

Företagande och entreprenörskap i alla branscher, från tillverkningsindustri och gröna näringar till tjänstesektor, besöksnäring och kulturella och kreativa näringar ska gemensamt kunna bidra till fler arbetstillfällen och ökad systerställning. Både nya och befintliga företag är i fokus för våra insatser. Bättre förutsättningar för ägar- och generationskiften kommer att bidra till att behålla arbetstillfällen. Med satsningar på samhällsentreprenörskap och social innovation bidrar vi till ett mer inkluderande näringsliv. En diversifierad företagsstruktur skapar robusthet. Genom att proaktivt verka för digital transformation, verksamhetsutveckling, och tjänsteinnovation bidrar vi också till att skapa moderna offentliga organisationer och statliga myndigheter som blir attraktiva arbetsgivare för befintliga och nya invånare.

Kapacitet till forskning och innovation hos små och medelstora företag behöver öka och kopplingarna mellan näringsliv och forskning bör stärkas. Samarbeten med aktörer i andra regioner med liknande och kompletterande specialiseringar måste främjas för att skapa ytterligare innovation och utbud högre upp i globala värdekedjor.

Det regionala systemet för finansiering, samt företags- och innovationsstöd, ska vara tydligt och sammanhållet. Det ska vara lätt att förstå vem som gör vad. Vi formar stödsystem där vi i det regionala ledarskapet identifierar och genomför gemensamma prioriteringar med ett proaktivt och långsiktigt förhållningssätt.

Prioriteringarna inom målområdet ska bädda för att vi kan hantera och ta tillvara omvandling oavsett om den skapas av digitaliseringen, eller är den utmaning och möjlighet som miljöomställning betyder. Vi sätter fokus på hållbar närings-

livsutveckling inom alla sektorer och ser speciellt till att entreprenörskap hos alla grupper främjas, inte minst för unga och ur ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.

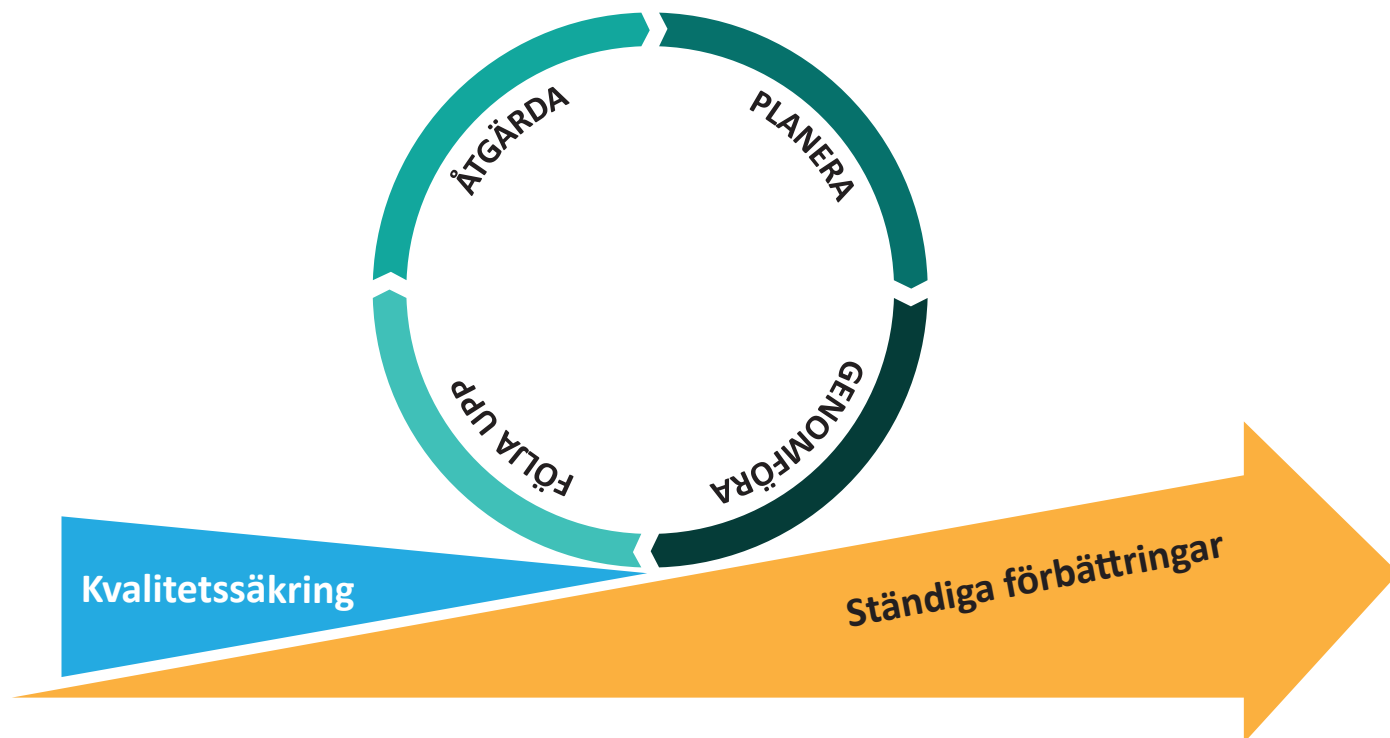
Långsiktigt ligger fokus för våra transporter i en utbyggd järnväg, men under tiden är flyget det trafikslag som erbjuder långväga tillgänglighet till rimlig restid och vägnätet det som ger förutsättningar för gods- och persontransporter i stora delar av länet. Flyget är en förutsättning för ett konkurrenskraftigt näringsliv och omställning till fossilfritt flyg är därför avgörande.

En annan viktig förutsättning för företags tillkomst, växande och etablering är att vi i regionen har en mer samordnad fysisk planering lokalt och regionalt som ger en mer enhetlig bild av vad vi som län kan erbjuda. Det stärker samspelet mellan tillväxtfrågor, boendemiljö, folkhälsa, kollektivtrafik, samt digital och fysisk infrastruktur vilket underlättar utveckling av länets styrkeområden.

Faktaruta:

Smart specialisering är initierat av EU som en systematisk process för att gemensamt identifiera och strategiskt kraftsamla kring kunskapsdrivna och konkurrenskraftiga styrkeområden. Fokus för smart specialisering är såväl nya som befintliga områden som ger konkurrensfördelar för innovation, diversifiering och tillväxt. Här omfattas exempelvis etablerade och nya sektorer, teknologi eller skärningspunkter mellan sektorer som bygger konkurrenskraft.

Att mäta resultat och effekter

Det regionala tillväxtarbetet ska följas upp och utvärderas i alla regioner. För att försäkra oss om att de insatser och aktiviteter som genomförs i Västernorrland bidrar till hållbar regional utveckling måste den regionala utvecklingsstrategin systematiskt följas upp, analyseras, kommuniceras och diskuteras för att också bidra till kontinuerligt lärande. Region Västernorrland har ansvar för detta arbete i Västernorrlands län.

Genom ett ramverk för uppföljning, utvärdering och lärande systematiseras arbetet med sikte på ett effektivt genomförande av den regionala utvecklingsstrategin. Ramverket är ett dokument som anger vad som ska följas upp, hur det ska göras och när, samt vilka utvärderingar som ska göras och när.

Målområden och prioriteringar i den regionala utvecklingsstrategin bryts därför ned i indikatorer som identifierar mätbara förändringar. Genom att följa upp indikatorerna kontinuerligt skapar vi en uppfattning om vi rör oss i önskvärd riktning. Vi kan även identifiera framsteg och exemplifiera satsningar som gett resultat. Om våra satsningar inte ger väntat resultat ger ett systematiskt arbete för uppföljning,

utvärdering och lärande förutsättningar att förändra och åtgärda framtida satsningar.

Agenda 2030 och dess odelbara globala mål ska genomsyra Västernorrlands regionala utvecklingsstrategi. Ramverket inkluderar därför relevanta indikatorer för mätning av de tre hållbarhetsdimensionerna utifrån de framtagna regionala nyckeltalen³ för Agenda 2030. Måluppfyllelse och resultat kommer därmed alltid att bedömas med ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet som utgångspunkt.

Om den regionala utvecklingsstrategin behöver förändras

Händelser i vår omvärld eller i länet kan betyda att hela eller delar av den regionala utvecklingsstrategin behöver uppdateras. Det kan gälla prioriteringar beskrivningar av trender som påverkar oss, eller något annat. En förändring eller uppdatering sker främst vid den obligatoriska översynen som ska göras varje mandatperiod, men är även möjlig att initiera om aktörerna i länet gemensamt beslutar om en sådan översyn.

³ Kolada

Ett Västernorrland

Handlingskraft, livskraft och naturkraft

VÄSTERNORRLAND HÄR OCH NU

Vår gemensamma regionala utvecklingsstrategi är framtagen med utgångspunkt från analyser och kartläggningar och i dialog med regionala aktörer. Nuläget 2019 har summerats och ligger till grund för de målområden och prioriteringar som beskrivs i strategin.

Västernorrland har en hög levnadsstandard och en tillväxtpotential genom starka branscher som skog, energi och besöksnäring. Företagens tillväxtvilja är hög och många företag och organisationer vill växa. Samtidigt står länet inför stora utmaningar med en åldrande befolkning, låg utbildningsnivå och fler som flyttar från än till länet. Det finns skillnader mellan kommunerna, men även inom kommunerna

och mellan tätorter. Det skapar en komplex bild av vår region som vi måste ta hänsyn till i det framtida arbetet.

Summering av nuläget i Västernorrland 2019

Denna bild grundar sig i OECD:s bild av nordliga glesbefolkade områden från 2017 samt andra relevanta rapporter och aktuell statistik. De presenterade materialet har utgjort utgångspunkt för identifieringen av prioriteringarna i den regionala utvecklingsstrategin. Materialet har även diskuterats med regionens aktörer för skapa ett gemensamt nuläge 2019.

Västernorrland erbjuder en trygg och säker livsmiljö

- Västernorrland upplevs som ett tryggt län att leva i och andelen inbrott är relativt låg.
- Västernorrlänningarnas valdeltagande är högt, 87,8 procent röstade i riksdagsvalet 2018.
- Merparten av befolkningen drar nytta av digitala tjänster i sin vardag, men 11 procent känner ett digitalt utanförskap.
- Färre barn i Västernorrland lever i ekonomiskt utsatta hushåll än riksnittet, men det är stora variationer mellan länets kommuner, 6,6 till 13,4 procent mot rikets 9,3 procent.

Be folkningsutvecklingen är A och O i en gles region

- I länet bor 11,4 invånare per km² jämfört med 117,7 inom EU. Västernorrälänningen lyfter ändå fram närheten till det mesta.
- 79 procent av befolkningen bor i tätorter och 21 procent utanför tätorter. I hela riket bor 87 procent av befolkningen i tätorter.
- Fördelningen mellan kvinnor och män är jämnare, i jämförelse med de andra norrlänen. I åldern 65 + är kvinnorna flest i alla länets kommuner.
- Vi har under några år blivit fler västernorränningar tack vare utrikes födda, men dessa står nu för en stor andel av utflyttningen till andra län.
- Antalet inrikes födda i arbetsför ålder minskar, samtidigt som vi inte har någon naturlig befolkningsökning.
- Enligt underlag från SCB beräknas befolkningen i åldrarna 16-64 år i länet minska med omkring 3 200 personer till år 2030.
- Andelen äldre ökar, vilket leder till ökad försörjningsbörda i alla kommuner.

Folkhälsan – en tillväxtfråga

- I Västernorrland satsar vi mer pengar på kultur än riksgenomsnittet; vilket är viktigt för upplevd livskvalitet.
- Andelen västernorränningar som anger att de har bra eller mycket bra hälsa uppgår till 69 procent, i jämförelse med rikets 73 procent.
- Sjuk- och ohälsotalen i Västernorrland är markant högre än genomsnittet i riket, främst bland kvinnor.
- Västernorränningar har kortare medellivslängd än riket.
- Utsatta grupper på arbetsmarknaden får allt svårare att få jobb.

Matchningsgraden är hög men arbetsmarknaden tudelad

- Sysselsättningsgraden är hög, men med stora skillnader mellan inrikes- och utrikes födda.
- Västernorrland följer sysselsättningstrenden med krympande industrinäringar och växande tjänstesektor, samtidigt som den offentliga sektorn har större betydelse för länet i jämförelse med riket.
- Arbetsmarknaden präglas av att män främst arbetar inom industrin och kvinnor i offentlig sektor, en problematik som visar sig redan i valet till gymnasiet.
- Stor andel anställda inom industri vid kusten och större andel inom offentlig sektor i inlandet.
- Antalet utbildningsplatser i Västernorrland är hög, men matchar inte med de sektorer och yrken där flest rekryteringar väntas ske.
- Västernorrlands arbetsmarknadsregioner växer inte, bland annat till följd av otillräckliga pendlingsmöjligheter.

Det råder kompetensbrist på den västernorrländska arbetsmarknaden

- Både företag och offentlig verksamhet har svårigheter att rekrytera.
- Kompetensförsörjningsområdet är komplext och samverkan mellan aktörer behöver utvecklas ytterligare.
- Utbildningsnivån i länet är lägre än genomsnittet och speciellt män har lägre utbildningsnivå. Andelen högutbildade kvinnor 25–64 år är 27 procent, jämfört med 14 procent för män. Riket kvinnor och män, 32 respektive 22 procent.
- Det finns även stora skillnaderna i utbildningsnivå mellan länets kommuner.
- Det tar för lång tid för utrikes födda med eftergymnasial utbildning att komma in på arbetsmarknaden.
- Livslångt lärande är en utmaning, där andelen unga med behörighet till gymnasiet och högskola är låg.
- Arbetspendlingen mellan kommuner och tätorter är relativt låg.

Skogen är guld värd – både för företagen, invånaren och besökaren

- Den tätbebyggda kusten med de större städerna, den bitvis mycket branta kusten och skärgården, odlingslandskapen, de markerade älvdalarna samt de omfattande skogslandskapen präglar länet.
- Västernorrland har stora tillgångar i natur-, fritids- och kulturmiljövärden och ett utvecklat kulturarv.
- Exportvärdet från länets skogsindustrier under 2017 uppgick till cirka 15 miljarder kronor, vilket var 56 procent av länets totala varuexport på 27 miljarder kronor.
- Skogsnäringen ser stora affärsmöjligheter utanför den traditionella skogsindustrin och investerar i länet för förnyelsebara bränslen och produkter.
- Västernorrland har en kraftigt ökande besöksnäring och en stigande efterfrågan på naturupplevelser.
- Sedan 2010 har antalet gästnätter i länet ökat med 29 procent. De utländska övernattningarna ökade under samma period med 75 procent.

Från fossilt till biobaserat

- Västernorrland har goda förutsättningar att ställa om från fossil ekonomi till bioekonomi, främst genom skogssektorn och produktion av grön energi.
- Andelen grön energi i form av fossilfri och förnybar elproduktion i länet uppgår till nära 100 procent.
- Hela bussflottan i Västernorrland (98 procent) tankas med biobränsle, vilket har minskat koldioxidutsläppen med 75 procent för den linjelagda busstrafiken jämfört med 2015.
- Minskade klimatpåverkande utsläpp inom alla sektorer, utsläppen av växthusgaser har minskat med 21 procent mellan 2011–2016 jämfört med riksgenomsnittet 12 procent.

Företagens tillväxtvilja är hög men satsningarna på innovation är låga

- Industrin i länet har en god konkurrenskraft, samtidigt som tillväxten av förädlingsvärdet mellan 2011–2016 försämrades.
- Västernorrlands företag har hög produktivitet till följd av effektivisering.
- Globala industrier driver exporttillväxten i Västernorrland, men en utmaning är att få fler små och medelstora företag att öka sin exportomsättning på nya marknader.
- Innovationsnivån i Västernorrland är medelhög – med stora utvecklingsmöjligheter, främst i de små och medelstora företagen. Andelen beviljade patent per invånare under såväl 2017 som 2018 var näst högst i landet, endast Stockholms län låg högre.
- Satsningar på FoU i företag med minst 10 anställda ligger på en lägre nivå än riket.
- Länets företag har stora behov av ytterligare kompetenshöjande insatser inom digitaliseringsområdet för att öka företagets konkurrenskraft och tillväxt.
- Samverkan och stödjande strukturer för företagsutveckling i länet har förbättrats.
- Nyföretagandet har minskat något, andelen nystartade företag 2016–2017 minskade i både länet och riket med 4 procent. Fördelat efter kön uppgick andelen nya företag startade i länet av kvinnor till 31 procent och 68 procent av män.
- Mittuniversitetet har utbildningar och spetsforskning inom områden av relevans för regionens näringsliv.

Balans mellan stad och land

- Kulturutbudet är stort och satsningar görs i alla kommuner i länet. I riksjämförelse är vi i Västernorrland särskilt bra på scenkonst.
- Det finns ett underskott på bostäder i kommunernas centralorter och en obalans på bostadsmarknaden i kommunerna.
- Tillgången till service har försämrats, främst på landsbygden.
- Den regionala kollektivtrafiken är i begränsad omfattning samordnad med annan trafik nationellt och regionalt, exempelvis gällande tidtabeller, biljetter och information.
- Mobiltäckningen (yttäckning) för grunddatatjänster (3G minst 10Mbit) under 2018 var cirka 37 procent i Västernorrland jämfört med drygt 53 procent i hela landet.

Vi arbetar för högre andel hållbara resor och transporter

- Botniska korridoren är en viktig gränsöverskridande korridor i det europeiska stornätet, men allvarliga brister och flaskhalsar finns i järnvägens kapacitet, hastighetsstandard och tillförlitlighet.
- De exporterande företagen är fortsatt beroende av snabba anslutningar via flyg. Flyget är även viktigt för samhällets förmåga för skydd och beredskap.
- Andelen personresor med tåg ökar framförallt söderut mot Stockholm men även norrut mot Umeå, men kollektivtrafiken har en liten marknadsandel.
- Tillgängligheten i kollektivtrafiken för personer med funktionsnedsättning varierar.
- Andelen tillgänglighetsanpassade bussar i Västernorrland uppgick 2016 till knappt 35 procent, genomsnittet i riket uppgår till drygt 75 procent.
- Infrastrukturplanering och kommunal översiktsplanering hänger inte alltid ihop.
- Bredbandsutbyggnad av fiber fortskrider men med lägre tillgång (och takt) än riket.
- Cirka 70 procent av hushållen och 60 procent företagen i länet har bredband med hög hastighet (100 Mbit/s).
- Digitaliseringen skapar nya möjligheter för utbildning, arbete och service, men också behov av nya arbetssätt och innovationer. Länets starka IT-företag, tillämpad forskning och en ny digitaliseringsmyndighet, DIGG, med fokus på digital förvaltning bidrar till utvecklingen av digitaliseringens kapacitet.

